

УДК 373.2.091:745/749

Лариса Гаращенко
ORCID iD 0000-0002-7847-632X

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти,
Педагогічного інституту
Київського Університету імені Бориса Грінченка,
бул. І. Шамо 18/2, М.Київ, Україна
l.harashchenko@kubg.edu.ua

Олена Літченко
ORCID iD 0000-0002-7004-3837

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри дошкільної освіти,
Педагогічного інституту
Київського Університету імені Бориса Грінченка,
бул. І. Шамо 18/2, М.Київ, Україна
o.litichenko@kubg.edu.ua

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті здійснено огляд сучасних тенденцій у сфері трудового виховання дітей дошкільного віку. Досліджено роль художньої праці у забезпеченні їхнього різнобічного гармонійного розвитку. В результаті аналізу наукової та методичної літератури розглянуто шляхи удосконалення змісту художньої праці дошкільників. З'ясовано фактори впливу на розширення змісту художньої праці дітей дошкільного віку.

Розглянуто особливості використання художньої праці з метою формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку. Обґрунтовано доцільність застосування художньої праці з метою розвитку творчих здібностей особистості, формування пізнавальної активності.

Ключові слова: предметно-практична діяльність, предметно-практична компетентність, художня праця.

© Гаращенко Л., Літченко О., 2019

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.3-4.110120>

Вступ. Праця посідає значне місце в життєдіяльності дитини-дошкільника. Загальновідомо, що дошкільне дитинство - важливий етап у формуванні трудових умінь, навичок і позитивного ставлення до праці. І так само прикметно, що потреба в елементарних трудових діях є природною потребою дитини ще з раннього віку. Аналіз теорії і практики дошкільної освіти переконливо свідчить про те, що на сучасному етапі спостерігаються зміни її пріоритетних напрямів. Це повною мірою стосується творчого переосмислення цілей, структури та змісту трудового виховання дітей дошкільного віку. Цілком зрозумілим є той факт, що низка науковців звертається до аналітичного вивчення розвивальних можливостей праці як засобу розвитку творчих здібностей особистості (Н. Голота, О. Запорожець, В. Кудрявцев, І. Карабаєва, В. Моляко, І. Онищук, Т. Піроженко). Усі види трудової діяльності дітей дошкільного віку (господарсько-побутова, праця в природі, художня праця) безпосередньо пов'язані з розвитком творчих здібностей, проте особливої популярності натеper набула художня праця. Науковий аналіз теорії і практики дошкільної освіти, здійснені дослідження в галузі трудового виховання дозволили переосмислити наявний науково-методичний потенціал з позиції особистісно-орієнтованого виховання, виявити його проблематику та обґрунтувати роль і місце в системі сучасної дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У результаті аналізу наукової та методичної літератури можемо висновувати, що за останні двадцять років зміст художньої праці дітей дошкільного віку значно розшився та урізноманітнівся (Г. Беленька, С. Лозинська, С. Матвієнко, М. Машовець, Л. Пісоцька). Це пов'язано із посиленням уваги педагогів-практиків до означеної проблеми, значною кількістю нових доступних дітям матеріалів, розширеними можливостями обміну ідеями за допомогою Інтернет-мережі, новими освітніми тенденціями тощо.

Результати аналізу теоретичних джерел (О. Долинна, Т. Корж, О. Кривонос, Л. Пісоцька, О. Низьківська) засвідчують тенденцію активізації досліджень, присвячених питанню формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку в трудовій діяльності. Ми переконані, що основі концептуальних змін у сучасній дошкільній освіті лежить активність та діяльність самої дитини. Художня праця як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку

Відтак педагоги мають задовольняти прагнення дитини до діяльності. Дієвим засобом забезпечення такої потреби є художня праця в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

Метою статті є аналіз розвивальних можливостей художньої праці дітей дошкільного віку з метою формування у них предметно-практичної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Художня праця – продуктивний вид діяльності, що має виключне значення для розвитку та виховання дітей дошкільного віку. На основі аналізу сучасної наукової та методичної літератури було виявлено використання наступних понять для означення змісту художньої праці в закладах дошкільної освіти: ручна праця (рукоділля), художня ручна праця, предметно-практично-перетворювальна діяльність, художньо-творча діяльність, художньо-продуктивна діяльність, дитячий дизайн (Літченко, 2018). У нашому дослідженні вважаємо за доцільне послуговуватися поняттям «художня праця», що визначається Н. Щербиною (2012) як вид творчо-продуктивної діяльності, в якій творчі дії дитини спрямовані на виготовлення реального предмета (продукту), який можна використати як подарунок, застосувати його в іграх, розвагах, для прикрашання побуту (с. 373).

Посилаючись на твердження у психологічних і педагогічних дослідженнях, варто зазначити, що художня праця справді відіграє вагомую роль у житті дошкільника (Піроженко та ін., 2013). Психологи стверджують, що для дітей дошкільного віку вияв творчості – це перетворення уявлень про навколишній світ, їх оригінальне використання для створення продукту, що має суб'єктивно цінне значення для самої дитини (О. Запророжець, В. Кудрявцев, І. Карабаєва, В. Моляко, Т. Піроженко). У процесі художньої діяльності дитині доводиться використовувати раніше набуті знання, оперувати отриманими уміннями й навичками. Т. Піроженко (2015) вважає, що у творчому процесі дитина вчиться аналізувати предмети, порівнювати їх, виокремлювати їх ознаки, сприймати створене та завершене зображення, оцінювати його.

Уявлення про навколишній предметний, природний та соціальний світ стають підґрунтями для творчої діяльності дітей (Матвієнко, 2019). В умовах закладу Художня праця як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку

дошкільної освіти одним з видів творчої діяльності дітей дошкільного віку є художня праця.

На думку вчених, необхідною умовою творчого розвитку дітей дошкільного віку є організація предметно-практичної діяльності, що включає в себе ознайомлення дітей з властивостями предметів їх походженням, можливостями використання та застосування (Н. Голота, А. Данієлян, О. Дронова, Л. Калужька, С. Матвієнко, О. Половіна, Г. Сухорукова, Л. Сірченко, Л. Янцур та ін.). Т. Коломоєць (2017) здійснено аналіз можливостей розвитку творчих здібностей на заняттях з художньої творчості. Дослідниця виокремила предметно-навчальну діяльність і емоційно-предметне спілкування як важливі елементи розвитку творчих здібностей, оскільки з їх допомогою формуються пізнавальні процеси дитини, цілі та мотиви її поведінки, засвоюються знання про предмети, формується уявлення про довкілля. Саме тому художня праця як продуктивний вид діяльності створює підґрунтя для розвитку конструктивного мислення, уяви, розвиває вміння ставити мету і досягати її, обирати засоби здійснення задуму, аналізувати результати власної діяльності, що є важливим для набуття дитиною предметно-практичної компетентності (Корж, 2013).

У дослідженнях І. Карабаєвої (2017) визначено показники сформованості рівня предметно-практичної компетенції старших дошкільників відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (с. 53–54). Серед показників виокремлюємо ті, що можуть бути сформовані у процесі художньої праці в закладі дошкільної освіти:

- знає предмети та їх властивості (матеріали з яких виготовляють речі (пластик, папір, метал, тканина, гума, глина і т.д.)
- використовує предмети за призначенням (знає техніку безпечного користування предметами);
- має уявлення про виготовлення предметів довкілля (елементарні способи їх обробки (пошитий, вирізаний, видутий)), виявляє інтерес і повагу до професій;
- бере участь у спільній праці з дорослими та дітьми;

Художня праця як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку

- творчо виявляє себе у самостійній предметно-практичній діяльності (альтернативно застосовувати предмети та матеріали виходячи з їх властивостей);
- ставиться ощадливо до речей та грошей.

Аналіз нормативно-правових документів щодо формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку. Предметно-перетворювальна діяльність ґрунтується на інтелектуально-логічних операціях та притаманна усім видам діяльності дітей дошкільного віку. У Базовому компоненті дошкільної освіти зміст трудового виховання має інтегрований характер. Він реалізується у предметно-практичній та художньо-продуктивній діяльності (с. 13-14). Уперше в нормативному документі в результатах освітньої роботи знаходять відображення показники виявлення предметно-практичної компетентності. Вивчення та аналіз сучасних програм («Впевнений старт» (2017), «Дитина» (2016), «Дитина в дошкільні роки» (2017), «Оберіг» (2014), «Українське дошкілля» (2017), «Я у Світі» (2014)) у контексті Базового компонента дошкільної освіти (2012) дозволило визначити завдання щодо формування предметно-практичної компетентності дітей:

- ознайомлювати дітей з різними видами матеріалів (папір, пластик, синельна проволока) їх походженням, призначенням та властивостями;
- формувати практичні навички та вміння роботи з матеріалами та інструментами;
- вчити дітей знаходити альтернативне застосування предметам та матеріалам виходячи з їх властивостей та якостей;
- вчити дітей передавати образ задуманих об'єктів та предметів усвідомлювати емоційну виразність об'єкту, здійснювати відбір засобів, що дозволяють передавати його образний зміст;
- вчити дітей використовувати в роботі художні прийоми (накладання, прикладання) та властивості (фактура, кольорова гама) матеріалів;
- передбачати наслідки своєї діяльності, використовуючи набутий досвід та знання;

- розвивати естетичний смак: вчити милуватись красивим, відчувати та розуміти гармонію кольорів, доцільність розташування всіх елементів декорацій на виробі;
- формувати позитивні моральні якості: самостійність, відповідальність, наполегливість, працьовитість, допитливість, ініціативність;
- вчити дітей працювати в колективі: ділитися, домовлятися, аргументовано доводити свою точку зору;
- знати та виконувати правила техніки безпеки та роботи з інструментами трудове та естетичне виховання;
- розвивати дрібну моторику рук, координацію рухів; окомір, просторову орієнтацію на площинах виробу;
- формувати сенсорні еталони.

У сучасних програмах («Впевнений старт» (2017), «Дитина» (2016), «Дитина в дошкільні роки» (2017), «Оберіг» (2014), «Українське дошкілля» (2017), «Я у Світі» (2014)) визначені завдання формування предметно-практичної компетентності дітей в контексті різних розділів, зокрема трудового виховання, образотворчої діяльності, сенсорно-пізнавального розвитку та ін. Цілком логічно, що в усіх програмах виокремлюється художня діяльність (конструювання, аплікація, ліплення). Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (2012) зроблено акцент на урахуванні індивідуальних можливостей дитини в процесі предметно-практичної діяльності та результативності її здобутків.

Шляхи формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку в художньо-творчій діяльності. Згідно з логікою побудови освітнього процесу в ЗДО та змісту програм розвитку дітей дошкільного віку визначені завдання можуть бути реалізовані в художньо-творчій діяльності. В умовах закладу дошкільної освіти під час занять з художньої праці відбувається розвиток самоцінних форм активності дитини, предметно-практичної діяльності, у процесі яких діти набувають власного досвіду. Практична діяльність з предметами та матеріалами збагачує уявлення дітей про навколишній світ. На основі безпосереднього сприйняття діти отримують інформацію і враження від взаємодії з Художня праця як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку

навколишнім світом. Виникають почуття та певне ставлення до предметів оточуючої дійсності. Відповідно до різних способів дій відбувається практичне засвоєння властивостей матеріалів. Дитина отримує алгоритми діяльності для виконання певного елемента виробу. Після засвоєння певного досвіду з'являються спроби власної творчої діяльності на основі вже засвоєних знань, умінь і навичок. Знання властивостей дозволяє дитині прогнозувати можливі варіанти розвитку подій та передбачати результати власної діяльності. Поглиблюючи свої знання про предметний світ, дитина продукує свої ідеї та способи їх досягнення. Саме тому заняття художньою працею сприяють формуванню предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку.

Результати аналізу практики дошкільної освіти переконливо свідчать, що підвищенню інтересу до художньої діяльності дітей дошкільного віку сприяє поява нових і цікавих матеріалів, що можуть бути використані для занять творчістю (фоміоран, фетр, пухнастий (синельний) дріт, глітери, різноманітний декорувальний матеріал (паєтки, бусини, висічка)). Закономірно, що поширюється значна кількість технік роботи з матеріалами, раніше недоступних дітям дошкільного віку. Позитивно вважаємо тенденцію, притаманну сучасному буттю дорослих: поява значної кількості ідей виготовлення корисних речей власними руками, що доступні через мережу Інтернет. На нашу думку, це вплинуло на розвиток цікавих напрямів дитячої творчості, оскільки це активно цікавить батьків.

З огляду на викладене, можемо констатувати, що художні можливості дітей диференційовані, а про результати їхнього навчання свідчить не лише те, наскільки вміло вони працюють, виготовляючи різні поробки, а й глибина та сила інтересу, самопізнання, ставлення до якості виконаного завдання, прагнення і намагання вдосконалювати навички художньої діяльності. Саме тому дитячі вироби на заняттях з художньої праці можуть бути досить різноманітними навіть за умови однотипного завдання.

Висновки. Таким чином, результати теоретичного аналізу засвідчують актуальність проблеми формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку засобами художньої праці. Формування предметно-практичної Художня праця як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку

компетентності є необхідною умовою розвитку художньо-творчих здібностей дітей дошкільного віку. Для виявлення творчості на заняттях з художньої праці в дитини мають бути накопичені знання та уявлення про предметний світ, функціональні можливості предметів, властивості матеріалів, способи дії. Активізуючи діяльність дітей, надаючи сфері художньої праці пізнавального характеру, забезпечуючи стійкий інтерес дитини до занять з художньої праці, створюючи передумови для вдосконалення її творчих здібностей, ми забезпечимо формування предметно-практичної компетентності. Крім цього, можливість вибору дитиною найбільш самоцінних для неї видів діяльності забезпечить самореалізацію особистості.

Проблема формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку засобами художньої праці не вичерпується питаннями, розглянутими у нашому локальному дослідженні. На нашу думку, потребують конкретизації результати дослідження щодо методичного керівництва художньою працею дошкільників під час групових форм роботи.

Література

- Базовий компонент дошкільної освіти. / Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А.М., та ін. К.: 2012. 26 с.
- Дитина в дошкільні роки : комплексна освітня програма /наук. кер. К. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2016. 160 с.
- Карабаєва І. Визначаємо рівень сформованості ігрової компетентності. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2017. № 2. С.52–58.
- Коломоєць Т.Г. Розвиток творчості дітей дошкільного віку на заняттях з художньої праці. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/710229/7/Коломоєць-стаття%20Т.Г.pdf> (дата звернення : 01.08.2019)
- Літченко О.Д. Ідеї трудового виховання дітей дошкільного віку у педагогічній пресі (50-80-ті роки ХХ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 294 с.
- Корж Т.М. Методичні рекомендації щодо формування предметно-практичної компетенції дітей дошкільного віку URL : <http://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/282> (дата звернення : 01.08.2019)
- Матвієнко С.І. Сучасні підходи до запровадження дошкільної дизайн-освіти. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*. 2019. Випуск 8. с. 252–255

- Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / заг. ред. Т.О.Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
- Піроженко Т. Особистісний потенціал дитини дошкільного віку. URL : <http://ird.npu.edu.ua/files/24.pdf> (дата звернення : 01.08.2019)
- Піроженко Т. О., Карасьова, К. В., Соловйова Л. І. Ціннісні орієнтації дитини: тенденції розвитку. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. Т. X. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія., 2013. с. 356–369.
- Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» /О.І.Білан; за заг.ред. О.В.Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
- Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція).Ч.2. Від трьох до шести (семи) років / Аксьнова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В., [та ін.]; наук. кер. Кононко О.Л. Київ: ТОВ «МЦФЕР–Україна», 2014. 452 с.
- Щербина Н. П. Пізнавальна самостійність дітей старшого дошкільного віку як основа розвитку їх творчості в художній праці. «Інноваційні технології в дошкільній освіті України: розвиток дитячої обдарованості та креативності» : Матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару Інституту розвитку дитини НПУ імені М. П. Драгоманова / Укл. І. І. Загарницька. К., 2012. 396 с.

References

- Bazovyy komponent doshkilnoji osvity (2012), [Basic component of preschool education]. /A. M. Boghush, [and others.]. К. 26 . (ukr).
- Dytyna v doshkilni roky: kompleksna osvityna prohrama (2017) [The child in the preschool years: a comprehensive educational program] / K. Krutij. Zaporizhzhja : TOV «LIPS» LTD, 160. (ukr).
- Karabajeva I., (2017), Vyznachajemo rivenj sformovanosti ighrovoji kompetentnosti [We determine the level of gaming competence]. Educational methodologist of preschool institution. № 2. pp.52–58. (ukr).
- Kolomojecj, T.Gh. (2017), Rozvytok tvorchosti ditej doshkilnogho viku na zanjattjakh z khudozhnjoji praci [Development of creativity of preschool children in art classes]. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/710229/7/Kolomijecj-stattja%20T.Gh.pdf> (ukr).
- Litichenko, O.D. (2018), Ideji trudovogho vykhovannja ditej doshkilnogho viku u pedagoghichnij presi (50-80-ti roky KhKh stolittja) [The Ideas of Education through Work for Preschool Children in Pedagogical Press (50-80s of the 20th century)] : he dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences on speciality 13.00.01. Kyiv University named after Borys Grinchenko, Kyiv, 294. (ukr).
- Korzh, T.M., Metodychni rekomendaciji shhodo formuvannja predmetno-praktychnoji kompetenciji ditej doshkilnogho viku [Methodical recommendations for formation of subject-practical competence of preschool children] URL : <http://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/282> (ukr).
- Matvijenko, S.I. (2019), Suchasni pidkhody do zaprovadzhennja doshkilnoji dyzajnosvity[Modern approaches to introduction of preschool design education]. Actual

- problems of forming the creative personality of the teacher in the context of continuity of preschool and primary education. Issue 8., 252–255 (ukr).
- Osvitnja prohrama «Vpevnenyj start» dlja ditej starshogho doshkiljnogho viku (2017), [Educational program “Absolute Start” for older preschoolers] / T.O.Pirozhenko. Kyjiv : Ukrajinsjka akademija dytynstva, 80 (ukr).
- Pirozhenko, T. (2015), Osobystisnyj potencial dytyny doshkiljnogho viku [Personal potential of a child of preschool age]. URL: <http://ird.npu.edu.ua/files/24.pdf> (ukr).
- Pirozhenko, T.O., Karasjova, K.V., Solovjova L.I. (2013), Cinnisni orijentaciji dytyny: tendenciji rozvytku [Child value orientations: developmental trends]. Actual problems of psychology: Coll. Sciences. of the GS Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. T. H. Psychology of teaching. Genetic psychology. Medical Psycholog, 356–369. (ukr).
- Prohrama rozvytku dytyny doshkiljnogho viku «Ukrajinsjke dovkilja» (2017), [Program of development of the child of preschool age «Ukrainian Preschool»] /O.I.Bilan; za zagh.red. O.V.Nyzjkovsjskoji. Ternopilj : Mandrivecj. 256 (ukr).
- Prohrama rozvytku dytyny doshkiljnogho viku «Ja u Sviti» (nova redakcija).Ch.2. Vid trjokh do shesty (semy) rokiv (2014) [Program "I am in the World" (new version). Three to six (seven) years]/ Aksjnova O. P., Anishhuk A. M., Artemova L. V., [ta in.]; nauk. ker. Kononko O.L. Kyjiv: TOV «MCFER–Ukrajina», 452 (ukr).
- Shherbyna, N.P. (2012), Piznavaljna samostijnistj ditej starshogho doshkiljnogho viku jak osnova rozvytku jikh tvorčnosti v khudozhnij praci [Cognitive independence of older preschool children as a basis for the development of their creativity in artistic work]. «Innovative technologies in preschool education of Ukraine: development of children's giftedness and creativity»: Materials of All-Ukrainian scientific-methodical seminar of the Institute of child development of NPU named after MP Drahomanov / I.I. Zagharnycjka. K., 396. (ukr).

ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ТРУД КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Гарашенко Лариса, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры дошкольного образования, Педагогического института Киевского Университета имени Бориса Гринченко, бул. И. Шамо 18/2, г. Киев, Украина, l.harashchenko@kubg.edu.ua

Литиченко Елена, кандидат педагогических наук, преподаватель кафедры дошкольного образования, Педагогического института Киевского Университета имени Бориса Гринченко, бул. И. Шамо 18/2, г. Киев, Украина, o.litichenko@kubg.edu.ua

В статье сделан обзор современных тенденций в сфере трудового воспитания детей дошкольного возраста. Исследована роль художественного труда в обеспечении их разностороннего гармоничного развития. В результате анализа научной и методической литературы рассмотрены пути совершенствования содержания художественного труда дошкольников. Выяснено

факторы влияния на расширение содержания художественного труда детей дошкольного возраста.

Рассмотрены особенности использования художественного труда с целью формирования предметно-практической компетентности детей дошкольного возраста. Обоснована целесообразность применения художественного труда с целью развития творческих способностей личности, формирования познавательной активности.

Ключевые слова: *предметно-практическая деятельность, предметно-практическая компетентность, художественный труд.*

ARTISTIC LABOR AS A MEANS OF FORMING OF THE SUBJECT AND PRACTICAL COMPETENCE IN PRESCHOOL CHILDREN

Harashenko Larysa Vasylyvna, Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer of the Department of Preschool Education, Pedagogical Institute, Borys Grinchenko Kyiv University,

Litichenko Olena Dmytrivna, Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer of the Department of Preschool Education, Pedagogical Institute, Borys Grinchenko Kyiv University,

In this article contemporary scholarly thoughts about the significance of artistic labor for the development of preschool children are considered. According to the scientific researches it is clarified that contents of artistic labor for preschool children have considerably expanded in the modern system of preschool education of Ukraine during the last 20 years, it is connected with a large amount of new materials which are accessible for children, attention of teachers and parents, increased opportunities of ideas exchanging with the help of the Internet and new educational tendencies.

The concept of artistic labor and its development during the last 30 years has been analyzed. Factors of influence on extension contents of artistic labor of preschool children are clarified. It is discovered that conception about surrounding subject, natural and social world becomes the basis for creative activity of children. That is why forming of the subject and practical competence is a necessary condition for development of artistic and creative abilities of preschool children. It is important to acquaint children with different kinds of artistic creativity, to enrich their knowledge about materials and their properties, the possibilities of intended use, to develop skills and abilities of working with different kinds of materials, aesthetic taste, a positive attitude towards artistic activity, culture of work. Features of the use of artistic labor in order to form the subject and practical competence of preschool children are considered. The tasks of subject and practical activity, which can be solved on classes on artistic labor, are given.

Key words: *artistic labor, subject and practical activity, subject and practical competence.*